

Hanna Kowalewska-Marszałek, Dorota Cyngot

Kichary Nowe, st. 2 "Pole Bolenia",
gm. Dwikozy, woj. tarnobrzeskie,
AZP 88-72/18

Informator Archeologiczny : badania 25, 15-16

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania czasowo zawieszono z uwagi na trudności finansowe. W przyszłości przewiduje się ich kontynuowanie.

Inowrocław, st. 100, gm. loco, woj. bydgoskie patrz młodszy okres przedrzymski — okres wpływów rzymskich

**Kichary Nowe, st. 2 „Pole Bole-
nia”**

**gm. Dwikozy, woj. tarnobrze-
skie**

AZP 88-72/18

Polska Akademia Nauk Instytut Histo-
rii Kultury Materialnej Zakład Arche-
ologii Średniowiecznej w Warszawie

Badania prowadziła mgr Hanna Kowalewska-Marszałek przy udziale mgr Doroty Cyngot. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Tarnobrzegu i Instytut Historii Kultury Materialnej PAN. Piąty sezon badań. Cmentarzysko neolityczne i z wczesnego okresu epoki brązu, osada neolityczna.

Przedmiotem tegorocznych prac było — podobnie jak poprzednio — cmentarzysko neolityczne i z wczesnego okresu epoki brązu oraz pozostałości poprzedzającej je osady wczesnoneolitycznej, a celem — szczegółowa eksploracja kolejnych partii grobowca o konstrukcji megalitycznej i rozpoznanie jego najbliższego otoczenia, wyjaśnienie szczegółów konstrukcyjnych i funkcjonalnych, weryfikacja dotychczasowych ustaleń na temat jego przynależności kulturowej oraz sekwencji chronologicznej stanowiska. Pracami objęto prawie cały obszar ubiegłoroczny; łączna powierzchnia wykopu wynosiła 205 m².

W czasie sezonu 1991 przebadano całkowicie części grobowca pozostawione w roku ubiegłym, eksplorując w jego obrębie 2 kolejne groby; pozostawiono natomiast do dalszej eksploracji jedną z grobowych konstrukcji kamiennych. Konstrukcja ta, przykryta dziesięcioma warstwami bruku kamiennego, różniła się zdecydowanie od badanych w roku ubiegłym tak co do wymiarów, jak i szczegółów budowy. Zbudowana z dużych, nie zawsze regularnych bloków kamiennych tworzących ściany oraz z kilku płyt pełniących rolę „posadzki” zawierała jeden szkielet ludzki w układzie charakterystycznym dla kultury pucharów lejkowatych (wyprostowany na wznak, głową na południowy zachód, bez wyposażenia). Drugi z eksplorowanych grobów znajdował się po zewnętrznej stronie konstrukcji, na południe od niej. Był to grób szkieletowy, ze szkieletem leżącym na boku, skurczonym, wyposażonym w naczynie — szczegóły obrządku odpowiadające kulturze mierzanowickiej z wczesnego okresu epoki brązu.

W części północnej nasypu znaleziono — podobnie jak w poprzednim roku — naczynie kultury mierzanowickiej w obudowie skrzynkowej z płytek kamiennych; natrafiono też na ślady orki pradziejowej.

Prace wykopaliskowe w 1991 r. nie wniosły istotnych zmian w dotychczasowych ustaleniach co do chronologii badanego obiektu: groby w obstawach kamiennych pod brukiem oraz przykrywający je nasyp ziemny można, jak się wydaje, łączyć z kulturą pucharów lejkowatych, choć brak wyposażenia przy pochówkach nie pozwala przesądzić tej sprawy definitywnie; zastanawiające są też nikłe ślady obecności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku. Natomiast groby znajdujące się na obrzeżach nasypu należą — jak wskazuje ich wyposażenie — do kultury mierzanowickiej.

Po północnej stronie nasypu grobowego natrafiono na kilka dołków posłupowych związanych, być może, z konstrukcją tego obiektu. Od strony południowej wyeksplorowano kolejny grób należący do kultury mierzanowickiej, zawierający 2 różnocoasowe pochówki ludzkie (jeden z nich — pochówek osobnika dorosłego zachowany fragmentarycznie wyposażony był w 2 naczynia i zgrzebło krzemienne). Badano też skraj rozległego zacieśnienia, które stanowi przypuszczalnie część kolejnego nasypu grobowego.

Ponadto eksplorowano pozostałości osady wczesnoneolitycznej (wczesnych faz cyklu lendzielsko-polgarskiego) pod nasypem grobowca i w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Przebadano częściowo 2 jamy. Jedna, o kilkumetrowej średnicy, zawierała bardzo bogaty materiał archeologiczny i archeozoologiczny (m.in. duże fragm. czaszki tura). Druga — to głęboka piwniczka o przekroju trapezowatym, ze śladami wkopanego w dno drewnianego pojemnika (?). Niewielka ilość znalezionego materiału nie pozwala na datowanie tego obiektu, toteż jego związek z osadą cyklu lendzielsko-polgarskiego jest mniej pewny.

Sezon wykopaliskowy 1991 dostarczył dalszych interesujących szczegółów co do sposobu konstrukcji grobowca i jego użytkowania. Pozyskano dalsze ciekawe materiały antropologiczne i archeologiczne odnoszące się do wczesnego okresu epoki brązu (naczynia, narzędzia krzemienne, paciorki fajansowe). Uzyskano nowe dane na temat osady wczesnoneolitycznej istniejącej przed założeniem grobowca, jej znacznej rozległości, a także bardzo dobrego stanu zachowania obiektów nieruchomych o dużych walorach poznawczych, zawierających ciekawe i liczne materiały.

Sezon 1991 potwierdził dużą wartość stanowiska 2 w Kicharach Nowych i jego istotne znaczenie dla pogłębienia znajomości problematyki neolitu i wczesnego okresu epoki brązu, zwłaszcza zagadnień obrządku pogrzebowego na Wyżynie Sandomierskiej.

Materiały są przechowywane w Zakładzie Archeologii Średniowiecznej Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie.

Badania będą kontynuowane.

Kostkowice, st. 3, gm. Kroczyce, woj. częstochowskie patrz paleolit

Kraków-Śródmieście-Prądnik Czerwony
AZP 102-56/-

Muzeum Archeologiczne w Krakowie
Uniwersytet Jagielloński Instytut Archeologii w Krakowie

Badania prowadzili dr Ewa Rook (MAK) i mgr Marek Nowak (IA UJ). Finansowane przez Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa. Drugi sezon badań. Osady kultury lendzielskiej, kultury pucharów lejkowatych i kultury ceramiki promienistej oraz kultury mierzanowickiej.

W okresie lipiec-wrzesień 1991 przeprowadzono drugą kampanię wykopaliskową, której celem było uchwycenie zasięgu osad prahistorycznych. Wykopy usytuowano nieco bardziej na wschód, na samej krawędzi niewielkiego cypla i częściowo już na stoku doliny potoku Sudół. W trakcie wykopalisk przebadano w sumie 3,25 ara.

Odkryto łącznie pozostałości 19 obiektów, w tym rów (nowożytny), 12 jam i 6 „słupów”. Ponadto pewna ilość materiałów archeologicznych wystąpiła w warstwie humusowej i podglebiu.

Do kultury lendzielskiej zaliczyć można tylko jeden, stosunkowo niewielki, nieckowaty obiekt. Natomiast dość liczne materiały znaleziono na złożu wtórnym w innych obiektach i w warstwie humusowej. Wstępna analiza tych materiałów pozwala datować je na wcześniejsze fazy rozwojowe kultury lendzielskiej w Małopolsce.

Z kulturą pucharów lejkowatych można wiązać 3 obiekty, nieco mniejszych rozmiarów (ok. 90-130 cm gł. i ok. 100-200 cm śr.) niż obiekty odkryte w 1990 r. Dostarczyły one stosunkowo dużej ilości materiałów ceramicznych, krzemiennych i kamiennych. Fragmenty naczyń tej kultury znaleziono również na złożu wtórnym w innych obiektach.

Do kultury ceramiki promienistej należą też 3 obiekty, niewielkie (gł. ok. 70-150 cm, śr. ok. 100 cm), kształtów lekko owalnych. Charakteryzują się one bogactwem materiałów tak ceramicznych, krzemiennych (m.in. fragm. siekierek), jak i krzemiennych.

Kulturę mierzanowicką reprezentują 4 duże obiekty (gł. 170-230 cm, śr. ok. 200 cm), o kształcie owalnym i nieregularnie owalnym, prostokątne lub trapezowate w przekroju.